

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za označila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Beseda o delegacijah.

(Konec.)

V našem cesarstvu ste dve skupini dežel, avstrijska pa ogerska. Vsaka ima svojo vlado, t. j. svoje ministre; njiji pa je tudi vsaka odgovorna seveda v prvi vrsti Njih veličanstvu, svitlemu cesarju, za tem pa tudi ljudstvu, ki biva v skupini teh dežel. Ljudstvo samo pač ne more poklicati vlade na odgovor ali ono stori to po državnih zborih.

Zato je v vsaki skupini državni zbor. Le-ta pa obstoji iz dveh delov, iz gosposke in pa iz poslaniške hiše. Prva, gosposka hiša, ima neko število visoke gospode, katero je v časih višje, v časih nižje.

Ljudstvo do nje nima nobene pravice. V njej so vsi nadvojvode, t. j. moški udje cesarske rodovine, ki imajo leta, zatem glave najveljavnejših plemenitih rodovin v državi, škotje in nadškofje, ki so ob enem knezi in pa imenitni možje, ki jih pokliče svitli cesar v to hišo za čas življenja.

Druga poslaniška hiša, ima določeno število 353. Le-te voli ljudstvo v četririh redih, veliko posestvo voli 85 poslancev, mesta in trgi 115, kmečko posestvo 131 in pa trgovinske zbornice 22, v vsem torej 353.

Tak je pri nas državni zbor, blizu enak pa je tudi v ogerski skupini dežel, v bistvu vsaj ni razločka. Pravice državnih zborov niso male, posebno še, kar se tiče novih postav in pa državnih stroškov. Za to pa se lahko umeje, da se godi v državi tem bolje, čem bolje si ljudstvo izvoli poslance. Eden ali drug dobri poslanec, to je resnica, še ne stori vsega ali čem več je dobrih, tem prej imamo upanje, da bo za ljudstvo bolje v rečeh, v katerih je pomoč mogoča.

Po vrhu pa še ima državni zbor pravico, da izvoli iz svoje srede gotovo število poslancev v delegacijo. Delegacija je po takem tedaj zbor državnih poslancev, ki jih volita oba dela

državnega zbora, gosposka in poslaniška hiša, Gosposka hiša voli jih 20, poslaniška pa 40. Prva voli jih z večino glasov, druga tudi z večino glasov, toda poslanci se razdelé po kronovinah ter izvolijo potem iz vsake kronovine po 1 do 10 poslancev v delegacijo.

Štajarski poslanci n. pr. volijo dva in ker odloči večina glasov, njo pa imajo nemški liberalci, zato ne pride v delegacijo noben slovenski pa tudi noben konservativen nemški poslanec. Ko ni dobro in še lepo ni, toda zoper postavo ni, torej moramo trpeti ali kar je še bolje, gledati nam je na to, da pridejo s časom naši in konservativni nemški poslanci do večine.

Enako sestavlja se tudi ogerska delegacija, samo da še malo ležje, kajti tu voli hiša plemenitajev 20, hiša poslancev pa 40 mož v delegacijo, pri zadnjih mora biti čvetero hrvaških, čvetero pa slavonskih, v vsem skupaj jih je torej tudi 60.

In pravice teh dveh delegacij? One tudi niso male. Kakor imamo le enega cesarja, tako je tudi le ena, avstrijsko-ogerska država. Tudi ona ima svoje potrebe, to pa v treh rečeh: gledé reči, ki gredó do drugih, do zunanjih držav. Le-te so v rokah „ministra zunanjih zadev“, sedaj so v rokah grofa Kalnokyja. Po tem gledé vkupne armade, ona stoji pod „vojnim ministrom“, sedaj pod grofom Bylandtom in nazadnje še gledé stroškov vkupne države, nje ima „minister državnih financ“, tačas baron Kallay v rokah.

Male reči to niso, to se vidi iz vsega celo lahko in pri njih imate le delegaciji, avstrijska in ogerska, besedo, le njima razloži vsako leto enkrat in če je treba, kakor je bilo to letos, še drugo ali more biti še tudi večkrat, vsaki teh treh ministrov, kar je treba državi.

Resnica, to vam niso male reči in zato tudi kaže, da sedé v delegacijah le možje, ki še imajo srce za cesarstvo, pravo domoljubje. Doslej je še to bilo vselej in tudi pri zadnjem zborovanju delegacij se je tako godilo, Obé

delegaciji ste v tem bili edini, ter ste privolili, kar je vkupna vlada od njiji terjala. Seči bode treba seveda precej globoko v žepe, toda kakor poznamo može v delegacijah, takrat ni bilo druge pomoči.

Bog le daj, da bi še samo pri tem ostalo!

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dalje.)

Kdo se oproščuje črnovojniške dolžnosti? — Vsak, kdor nima za to službovanje sposobnih telesnih ali pa duševnih zmožnosti. Oproščevanje je toraj trojne vrste in sicer: brezpogojno oproščenje, oproščenje dejanske črnovojniške službe in začasno oproščenje. Vendar se pri tem oproščevanju ne bo tako strogo na določene telesne napake gledalo, kakor se to godi pri potrjevanju v stalno vojsko. Večina telesnih napak, zaradi katerih je bil morebiti mladenič v svojem dvajsetem letu pri novačenju zvržen, je taka, da še bode za črnovojnika kljubu temu sposoben. In še več! Kdor bi nikakor ne bil sposoben, da bi ga uvrstili med črnovojniške vrste, porabil se bo za prenašanje ranjencev, za pisarniška ali druga taka dela, kakor tudi za prenašanje živeža, ali pa za kopača pri utrdbinah itd. Nesposoben pa je človek tudi za črnovojnika, če ima katero sledečih napak: 1. Prirojena ali pozneje nastala popolna gluhotna na obeh ušesih. 2. Skaljena punčica, ali če je ni na pravem mestu, ali je sploh ni. 3. Slepota na obeh očesih. 4. Grdo pokažen nos, posebno če ovira taisti dihanje ali kazi govorjenje. 5. Zajčja ustnica, ali če so ustnice hudo zaraščene, da človek ne more lahko jesti ali govoriti. 6. Velik krof, vsled katerega človek težko sôpe. 7. Bizgavke na jezičku ali v dušniku. 8. Velika grba v oprsi ali v hrbtišču. 9. Predeljen hrbtanec. 10. Nenaravna zadnjica. 11. Izredna telesna pokveka, pokažena roka ali noga, ali če na nji manjka kakega važnega člena. 12. Zlomljeni in zopet zaceljeni udje telesa, če so vsled tega krajsi postali in človeka na delu ovirajo. 13. Zastarani in neozdravljivi izpahí udov, zaraščeni udje, če vsled njih človek ni za delo. 14. Pokažena ali zvitá noga. 15. Pritličnost, pokveka na celem telesu. 16. Bramorji, če jih ima človek veliko. 17. Izredno veliki izrastki na telesu, ki so neozdravljivi. 18. Mutasti ljudje.

Na prvi pogled se že vidi, da tukaj manjka še veliko bolezní, katerim je človek podvržen in je vsled tistih popolnó nesposoben za črnovojniško službo. Dotične komisije bodo pa že same na to delale, da se bo sestava nedostatnosti spopolnila.

Za temi pomanjkljivostmi, vsled katerih je človek popolnoma oproščen črnovojniške službe, navedenih je 68 družih, vsled katerih

dotični sicer ni sposoben za službo v orožju, pač pa bode lahko opravljal kako pomožno službo v črni vojski. Ne bomo jih naštevali, kajti preveč bi potrebovali časa in prostora. našim čitateljem bi pa vendar ne pomagali kdo vé, kako, ker bi le malokateri mogel sam na sebi določiti, ali ima katero tistih pomanjkljivosti ali ne. Sicer bo pa vsak sam izvedel pri črnovojniški pregledovalni komisiji, kaj mu manjka.

Manjše nedostatnosti, ki nobenega ne oproščajo, so te-le: pleša, pomanjkanje enega nšesa, slabši pogled na levem očesu, če je desno okó pravilno razvito, slabi zobjé, če vsled njih ne trpi život, majhne kile, katere obveza dobro zadržuje, topa noga, če tista ne ovira človeka pri hoji itd.

Ali so ti, ki so se odkupili vojaštva, podvrženi črni vojski ali ne? — Na to vprašanje, ki bo še kje koga zanimalo, v postavi ni nobenega pravega odgovora. V državnem zboru in to v obeh zbornicah zastopali so misel, da, kdor se je od vojakov odkupil, je oproščen tudi od črne vojske. Da se ni nič posebnega v tem oziru ukrenilo, je uzrok prepíelo število odkupljencev, katerih je od leta do leta manj, kakor je to bramovski minister grof Welsersheimb sam priznal. Poslednjíc so se mladeníci od vojakov leta 1867 odkupovali, pozneje nič več ne. Ker so se pa prav odkupljenci od vseh strani jeli oglašati, da naj se jim vendar naravnost pové, kako je z njimi gledé črne vojske, je vlada njihovi želji ustregla. Vlada je rekla, da so se odkupljenci ob svojem času sicer res odkupili od službovanja v stalni vojski. Ta dobrota se pa nikakor ne razteza tudi na črno vojsko, katere ob času odkupa še ni bilo. Odkupljenci so toraj tudi črni vojski podvrženi, ker so se pa od službovanja v stalni armadi odkupili, ne smejo se nikakor za naméščevanje vojakov, ki so v boju padli, v stalni armadi ali pri bramovcih rabiti; temveč le za notranja, za pomožna dela v črni vojski, n. pr. pri zgradbi utrdbin itd. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Detelja in nje setev.

Deteljo sejati ni tako lahko, kakor se semtertje misli, ampak to opravilo je za-nj, ki se na-nj ne izpozna, lahko celo sitno. Kdor tega dela ni vajen, lahko se hudo jezi nad setvijo, ko se mu pokaže izpod prsti. Zakaj? Seme je celo majhno in mogoče, da znaš vsako drugo silje prav sejati, detelja ti pa le ne ugodi, ker se ti prikaže detelja le v kupih, tu je je preveč, tam pa nič ali le malo.

Tudi za nj, ki ve z njo ravnati, še je zmerom težkoča pri setvi, saj se sapa, veter, ki je pihal ob tvojem sejanju, še pozna v rasti. Ta